

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ
KOMİSYONU
TÜRKİYE’DE YAŞAYAN ENGELLİ
KADINLAR İLE ENGELLİLERE
BAKMAKTA OLAN KİŞİLERİN
SORUNLARI VE ÇÖZÜM
ÖNERİLERİ KONULU ALT
KOMİSYON TUTANAKLARI

25 Şubat 2016

KONU

- Alt Komisyon Başkanı Seçimi
- Alt Komisyonun yol haritasının belirlenmesi

25 Şubat 2016 Perşembe
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati:16.18
GEÇİCİ BAŞKAN: İmran KILIÇ (Kahramanmaraş)

BAŞKAN – Kıymetli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.
Toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.
Toplantı yeter sayımız vardır, çalışmalarımıza başlıyoruz.
Bir adet önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye’de Yaşayan Engelli Kadınlar ile Engellilere Bakmakta Olan Kişilerin Sorunları ve
Çözüm Önerileri Alt Komisyonu Geçici Başkanlığına
Komisyon Başkanlığına Bursa Milletvekili Bennur Karaburun’u aday gösteriyoruz.

Hilmi Bilgin	Hüsnüye Erdoğan	Deniz Depboylu
Sivas	Konya	Aydın
İmran Kılıç		
Kahramanmaraş		

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

(Oturum Başkanlığına Başkan Bennur Karaburun geçti)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, hepiniz hoş geldiniz.

Bildiğiniz üzere, KEFEK bünyesinde önem atfettiğimiz bir soruna daha neşter vurmak istiyoruz. Bir alt komisyon oluşturduk. Komisyonumuz Türkiye’de Yaşayan Engelli Kadınlar İle Engellilere Bakmakta Olan Kişilerin Sorunları Ve Çözüm Önerileri konulu alt komisyon. İnşallah, hep birlikte engelli kadınlarımızın ve onlarla birlikte yaşayan akraba, yakın, arkadaş, kim olursa olsun onların yaşadıkları sorunlara derman bulmaya çalışacağız.

Kıymetli üyeler, üzerinde çalışacağımız alan çok önemli. Çünkü ülkemizde 2011 nüfus ve konut araştırması sonuçlarına göre görme, duyma, konuşma, yürüme, merdiven çıkma veya inme, bir şey taşıma veya tutma ve yaşlılarına göre öğrenme, basit dört işlem yapma, hatırlama veya dikkatini toplama fonksiyonlarından en az birinde çok zorlandığını veya hiç yapamadığını belirten kişi sayısı 4 milyon 882 bin 841, az önce sayın vekilimin de söylediği gibi. Diğer bir ifadeyle, 2011 yılında toplam nüfusun yüzde 6,6’sının en az bir engeli vardır. En az bir fonksiyonda zorluk yaşadığını veya hiç yapamadığını belirtenin yüzde 42,8’i erkek, yüzde 57,2’si de kadındır. Daha da çarpıcı olanı, en az bir engeli olan yaşlı kadınların oranları erkeklerden daha fazladır.

İş gücüne katılım verilerine gelince, en az bir engeli olan nüfusun iş gücüne katılım oranı yüzde 22,1’dir. Bu veriler ne kadar doğru bir konuya eğildiğimizi bizlere bir kez daha göstermiş bulunuyor.

Bugün Komisyonumuzun ilk toplantısı. Malumunuz, gündemimizin bir maddesi Alt Komisyon Başkanı seçimiydi. Ben hepinize şahsıma gösterdiğiniz teveccüh için teşekkür ediyorum. Tarafım ve siz diğer üyelerimizin katkılarıyla çok güzel başarılarla imza atacağımıza inanıyorum ve bu çalışmaların sonunda da kapsamlı bir rapor ortaya koyacağımıza inanıyorum.

Diğer bir gündem maddemiz de çalışma haritamızın çıkarılması. Tabii, bu noktada ortak çalışmak çok önemli. Sizlerin burada dinlenmesini istediğiniz, çıkacak raporumuza faydası olacak, faydası dokunacağını düşündüğünüz kamu kurum, kuruluşu, sivil toplum kuruluşu ve akademisyenlerden temsilcileri -mutlaka vardır- onları bize iletebilirsiniz.

Toplantımızda özellikle engellilere yönelik ayrımcılık, bilinç yükseltme, erişebilirlik, yaşam hakkı, risk durumları ve insani açıdan acil durumlar, adalete erişim, sosyal hayata uyum, bakım, siyasi hayata katılım gibi konulara eğileceğiz.

Benim önerim, öncelikle kamu kurum ve kuruluşlarıyla başlamak. Onların çalışmalarını, politikalarını dinlemek, sonra sahada çalışan sivil toplum kuruluşlarını ve akademiyle devam edebilmek. Bunun için öncelikle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüyle başlayabiliriz. Daha sonra ise Türkiye genelinde hedef kitlenin durumunun incelenmesiyle devam edebiliriz. Pilot illerin seçimi, pilot illerde araştırma ekiplerinin oluşturulması, araştırma sonuçlarının değerlendirilmesi, sonuç değerlendirme ve çözüm önerilerini konuşacağız tabii ki.

Ben hepimize bir kez daha candan teşekkür ediyorum. Komisyonumuzun hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum. Sonraki haftalarda Sağlık Bakanlığı, TÜİK gibi kurumlardan devam ederiz diyorum ve tekrar teşekkür ederek sözlerime son veriyorum. Çok sağ olun.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; öncelikle Komisyonumuzun hayırlara işlere vesile olmasını Allah'tan niyaz ediyorum. Bennur Hanımefendi'yi de tebrik ediyorum Komisyonumuzun Başkanı olarak. İnşallah çok verimli çalışmalara hep beraber imza atarız.

Yalnız, ben bu alt komisyonun başlığıyla ilgili bir eklemesinin olması gerektiğine inanıyorum. “Türkiye’de yaşayan engelli kadınlar ile...” değil de “Engelli kadınlar ve erkekler” yani hepsini içine alalım. Çünkü, zaten Komisyonumuzun adı Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu. Bunun daha doğru olacağını düşünüyorum. Böyle olursa beyefendileri de küstürmeden, onları da işe dâhil ederek daha verimli çalışmanın yapılacağına inanıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum ve gerçekten de haklı buluyorum. Evet, bu, küçük, gözden kaçırdığımız bir konu. Bunu bir dahaki toplantımızda değerlendirmeye alacağız inşallah. Teşekkür ederim katkılarınızdan dolayı.

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Hayırlı olsun Başkanım.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

Öncelikle, hangi kurumla başlayalım diye düşünüyoruz ama biz Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzü, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızı düşündük.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Millî Eğitim olabilir.

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Başkanım, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının ilgili genel müdürlüğü, çalışmaları koordine eden çatı kuruluş şeklinde. O kurumla başlarsak daha sonra da Millî Eğitim, Sağlık Bakanlığı, STK'lar daha doğru olur diye düşünüyorum. Takdir heyetin.

BAŞKAN – Az önce İshak Bey’le toplantı hâlindeydik zaten. Eminim onun da çok güzel katkıları olacaktır, bizi destekleyecektir. Bu konuda zaten profesyonel olmuş ekibimiz.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Bir de İŞKUR, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının da, onların da faydası olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Doğrudur. Sivil toplum kuruluşlarından da özellikle çağırımız gerekeceğinin kanaatindeyim. Onları da dinlemekte fayda var diye düşünüyorum. Ama vekilimin de söylediği gibi, çatıdan başlamak en iyisi olacak, en doğrusu olacak diye düşünüyorum.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Sayın Başkanım, insan, yaratıcının şaheseri, başyapıtı, çok girift bir varlık. Bugünkü tıp adamları, bugünkü bilim, insan vücudunu daha hakkıyla tanımıyor, tanıyamıyor, o kadar girift. Bedeni var, ruhu var, zihni var. Engellilik de zihin yönünden oluyor, akıl yönünden, ruh yönünden oluyor, beden yönünden oluyor. Büyüklerimiz bir söz söylemişler: Sağlamların başında, sağlıklıların başında bir taç var. Onu hasta ve engelliler görür.

Toplumumuzun yaklaşık yüzde 10, hatta yüzde 10'u geçen bir kesimi bir şekilde engelliliğe maruz kalmışlar; zihinsel olarak, ruhsal olarak veya bedensel olarak. Her birisi bir veya birden çok organıyla ilgili engelli olabiliyor. Engellilik sadece bu kadarlık kesimi ilgilendirmiyor. Bunların yaşamış olduğu aileler, çevre, yakından uzağa bütün toplum, bütün halk, bütün millet engellilerle ilgilidir, alakalıdır. Devlet... Çünkü, devlet de milletin en yüksek organizasyonu, en üst birimi. Herkes bu kesimle ilgilidir, ilgili olması gerekiyor ve nitekim bu Komisyonumuzda da bu konuları bu sebeple görüşüyoruz ve görüşeceğiz. Engelliler hangi kurum veya kuruluş, ne kadar personel çalıştırıyorsa o kurumların potansiyeline, kapasitesine göre de oralara yansıyor. En çok personel çalıştıran kurumlarımız Millî Eğitim ve Diyanet ve başka, sağlık kurumlarında, kuruluşlarında Türkiye'deki orana göre engellilerimiz vardır ve herkes engellilik oranına, engellilik durumuna göre oralarda çalıştırılıyor. Dolayısıyla, Diyanetin de bu işe dâhil edilmesini ben teklif ediyorum. Orada da birçok engellilerin çalıştığını biliyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Diyanet de önemli bir kurumumuz.

Peki, özellikle yönlendirmek istediğiniz daha kurum varsa ya da bu konuya dair bugünkü toplantımızda söyleyebilecek bir şeyiniz varsa hep birlikte tekrar konuşalım.

Buyurun.

HDP İSTANBUL MİLLETVEKİLİ FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR'İN DANIŞMANI ARZU ERDOĞAN – Başkanım, vekil değilim ama vekilimizin getirdiği dilekçede 6 tane kurum ismi getirdik biz öneri olarak. Onları da değerlendirirseniz...

BAŞKAN – Tamam, talepleriniz alınmış.

O kurumlarımızı da ilave edip ben de göreyim o kurumları. Ondan sonra da onları da tek tek çağırırız. Bundan sonraki toplantımızda sayın uzmanımızla konuşup ya da sizin düşündüğünüz bir tarih varsa nasıl yapalım?

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Komisyonun tekrar toplanması açısından mı?

BAŞKAN – Evet.

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Bütçe uygun, bütçe var, bir araya gelebiliriz.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Bütçe yani önümüzdeki haftayı değerlendirebiliriz.

BAŞKAN – Evet, nasıl olsa hepimiz buradayız. O yüzden, ne kadar sıklıkla toplanır, ne kadar çok done elde edersek o kadar çok faydası olacağını düşünüyorum.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Çünkü, biz diğer geçici komisyonda da çalışmayı düşünüyoruz ama onların saatlerinde belki değişiklik olacak. Aslında, hani, o belli olduktan sonra burayı ayarlasak daha iyi olur diye düşünüyorum yani ya da burayı ayarlayacağız, orayı sonra ekleyeceğiz. O daha kalabalık bir şey olunca bir araya gelmek daha zor. Bence orası belli olsun, sonra... Biz daha küçük bir grubuz, daha hızlı bir araya gelebiliriz. Değil mi Sayın Vekilim.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Olabilir.

BAŞKAN – Öncelikle İshak Bey’den bir randevumuzu alalım.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Hayhay.

BAŞKAN – Hani, dedik ya, 9’una kadar ne kadar çok buluşursak o kadar çok iş yaparız diye düşünüyorum.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Aslında bu bütçe görüşmelerinde buradaki çalışmayı bitirmek gerekiyor yani bitirmenin faydalı olacağını düşünüyoruz. Öbür komisyondan bir tecrübedir, sayın vekilimiz de katılacaktır. Buradaki süreç bizde bir aya yakın bir zaman aldı yani kurumları, kuruluşları dinlemek. Şimdi biz yaşayanlara geçtik artık hani, periferden bu işin acısını çekenler, işte bu iş içinde yaşayanlar, mağduru olanlar, onlar geliyor, STK’lar geliyor ama resmî kurumları dinlemek zaman alıyor. Bu süreçte de onu yaparsak faydalı olacağına inanıyorum.

BAŞKAN - Yarın için bir randevu alalım olmazsa İshak Bey’den.

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Yok, yarın bütçede genel görüşme var, yarın olmaz.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Pazartesi olabilir.

Bir de kuruluşlara haber verirken, İshak Bey bugün geldiği için “Dün haberim oldu, çok fazla çalışma yapamadık.” dedi. Yani, en azından üç beş gün önce listelenip de haber verilirse onların da kendilerini derleme toplama noktasında bir zamanları olacaktır, dolayısıyla bize de daha faydalı olacaklardır.

KOMİSYON UZMANI – Başkanım onlara bilgisi gitti. Şimdi, biz ilk toplantımızı hani yol haritamızı çizmek gibi düşündüğümüz için, onlar o süreçte zaten bilgi toplayıp dönecelerini de söylediler. Mesela, STK listesini de ben kendilerinden talep ettim, liste de iletiler.

Uygun görürseniz, bundan sonraki toplantılarımızı düzenli bir aralığa bağlayabiliriz, alt komisyon toplantılarımızı genelde öyle yapıyoruz Sayın Vekilim. Mesela, her haftanın çarşamba günü toplanmak gibi. Onu tabii sizlerin görüşleri dâhilinde değiştirebiliriz yine.

BAŞKAN – Şimdi, salı grup toplantıları oluyor, çarşamba ya da perşembeye...

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Grup olmayacaktır iki üç hafta, değil mi?

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Bu belki bütçe sırasında bir sorun olmayabilir ama bundan sonra aile bütünlüğünün korunmasıyla ilgili bizim araştırma komisyonumuz çok yoğun devam ediyor. Çarşamba, perşembe sabah 10.00’den 14.00’e kadar devam ediyor, 13.30-14.00’e kadar ve buna bir iki gün diye konuştuk daha bugün, yetişmiyor çünkü. Çakışma söz konusu olabilir, onları... Benim bir alt komisyonum daha var, Kırsal Alandaki Kadınların Güçlendirilmesi, o komisyondayım aynı zamanda. Bunu düzenli bir şekilde ayarlama konusunda diğer komisyonlarla çakıştırmazsak...

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – O zaman diğer komisyonların çalışma programlarını arkadaşlarımıza verelim her birimiz, ona göre ortak bir alan, ortak bir zaman dilimini herhâlde bulurlar.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Bizler de başka komisyonlarda da üyeyiz. Mesela, ben, Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu üyesiyim. Orada da gerek Millî Eğitimde gerek kültür turizmde gerekse de gençlik sporla alakalı toplantılara katılıyoruz. Çakışma olabilir yani.

BAŞKAN – Ama en hassas konunun bu konu olduğunu özellikle altını çizerek söylüyorum.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Ama gittiğimiz, çalıştığımız her komisyonda mutlaka bu şık var Sayın Başkanım. Bu yüzden merak etmeyin, Millî Eğitimde de kültür turizmde de ve gençlik ve sporda, hepsinde var.

BAŞKAN – Çok hassas konular üzerinde çalışıyoruz biliyorum, hepsi de çok değerli, çok önemli ama bunun da çok önemli olduğunun bir kez daha altını çizerek söylemek istedim.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Biliyoruz.

BAŞKAN - Grupların içinde olduğum için belki ama...

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Bir de daha sonra çalışabileceğimiz, görüşebileceğimiz kurum ve kuruluşlar, artı akademisyenlerle ilgili de ben de size yazılı olarak iletirim. Nihayetinde ben konuyla ilgili bir alanda eğitim aldım, psikolojik danışmanım. Akademisyenlerimizle de irtibat kurarız, önerilerde bulunurum, tabii ki Komisyonumuzun kabul ettiği, sizin de uygun gördüğünüz şekilde katkıda bulunmaya çalışırım.

BAŞKAN – Katkılarınız için şimdiden teşekkür ediyoruz, çok anlamlı olacaktır bizim için inşallah.

KOMİSYON UZMANI – O zaman, ilk toplantımızı İshak Bey’e ayıralım gündemimizi uygun görüyorsanız o zaman.

BAŞKAN – Evet, önce İshak Bey’le başlayalım, Aile ve Sosyal Politikalar üyesinden başlarsak daha iyi olur. Sayın vekilimin de dediği gibi çatıdan başlıyoruz.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Şu anda pazartesi günü bizim komisyonla ilgili bir program görünmüyor, o zaman hemen pazartesiye netleştirelim değil mi? Her birimizin pazartesi günü programı yok. Genel Kurul açıldıktan sonra, o zaman olabilir.

BAŞKAN – Şimdi, pazartesi benim için sıkıntılı olabilir diye düşünüyorum. Salı uygun değil mi sizler için, saat 14.00’ten sonra, mesela 14.00’e kadar demiştiniz.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Ama bütçe 11.00’de açılacak, her gün 11.00’den sonra çalışacak Meclis, ayın 9’una kadar. Yanlış mı söylüyorum.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Doğru.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Dolayısıyla, hafta sonu da yok, 2 hafta sonu da buradayız. Sıkıştırılmış, böyle preslenmiş bir çalışma olacak herhâlde. Yani her konuda, komisyonlar da buradayken, orada konuşmalar da devam ederken bizler bir araya gelme adına...

BAŞKAN – Yani pazartesi günü saat 16.00 gibi falan ayarlayabiliriz anca, akşamüzeri, benim gündüz çalışmalarım var.

KOMİSYON UZMANI – 29 Şubat saat 16.00 olarak.

BAŞKAN – Uygun mudur?

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Uygundur Başkanım.

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Uygundur Başkanım.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – İnşallah konuşmalarımıza denk gelmez, konuşmalarımız olunca.

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Esneyebiliriz, konuşmalar olursa yarım saat esneyebiliriz.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Biz de konuşma daha hızlı bir döngüyle geldiği için tabii bir...

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Öyle bir konuşma olursa ona göre esnek olabiliriz, o zaman pazartesi saat 16.00’da...

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Hayat da insanları zaman içerisinde o kadar temkinli konuşmaya, o kadar temkinli davranmaya itiyor ki.

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Bennur Hanım, pazartesi saat 16.00’da toplanıyoruz.

BAŞKAN – 16.00 gibi görünüyor.

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Hayırlı olsun.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Ama şu var: Söz verip de yapamamak hoş bir şey değil.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – O anlamda işte, evet.

BAŞKAN – ArkadaŐlar, Őu anda haber geldi, karar yeter sayımız yokmuŐ, onunla ilgili olarak aŐaĐıdan ağrılıyoruz hep birlikte.

Çok teşekkür ediyorum ben de. Çok sağ olun. İnşallah çok güzel çalıŐmalarla tekrar görüşeceğiz.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Biz de teşekkür ederiz, tekrar hayırlı olsun, hayırlara vesile olsun.

BAŞKAN – Toplantı kapanmıŐtır.

Kapanma Saati: 16.36

